

Skolskogar i Umeå

Inventering av skolskogar och naturområden som används av grundskolor i Umeå kommun, definition av skolskogar samt underlag för dialog kring planering, utformning och underhåll.

Innehållsförteckning

Inledning	3	Rödängsskolan	36
Bakgrund	4	Sandalidens skola	37
Syfte	4	Sjöfruskolan	38
Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet	5	Skärgårdsskolan	39
De lokala miljömålen	5	Sofiehemsskolan	40
Inventering av skolor och naturområden	5	Storsjöskolan	41
Befintliga avtal mellan kommunen och enskilda skolor	5	Stöcke skola	42
Skolor och naturområden som används av grundskolorna	5	Stöcksjö skola	43
Skolornas önskemål om placering och utformning av skolorna	6	Sävar skola	44
Umeås skolor på webben	7	Södra Ålidhemsskolan	45
Skolornas svar	7	Sörfors skola	46
Backens skola	8	Sörmjöle skola	47
Berghemsskolan	9	Tavelsjö skola	48
Botsmarks skola	10	Tegs centralskola	49
Brännlands skola	11	Tomtebodavärdsskolan	50
Bräntbergsskolan	12	Täfteå skola	51
Bullmarks skola	13	Västangårds skola	52
Böleängsskolan	14	Östermalms skola	53
Carlshöjdsskolan	15	Östra Ersbodaskolan	54
Ersdungen	16	Östtegs skola	55
Ersmarks skola	17	Överboda skola	56
Ersängsskolan	18	Skolor och avtal	57
Flurkmars skola	19	Underlag för dialog kring planering, utformning och underhåll av skolor	58
Grisbackaskolan	20	Lgr 22	58
Grubbeskolan	21	Syfte med skolorna	58
Hagaskolan	22	Tillgänglighet	58
Hedlundaskolan	23	Miljö	59
Hissjö skola	24	Säkerhet	59
Hörnefors centralskola	25	Storlek och planering	59
Innertavle skola	26	Planering och långsiktighet	60
Kasamars skola	27	Avtal	60
Linblommars skola	28	Skötsel och underhåll	60
Linneaskolan	29	Samlingsplats	61
Maja Beskovsskolan	30	Klassrum, toalett, förråd med mera	61
Mariebergsskolan	31	Elevers delaktighet och inflytande	61
Mariehemsskolan	32	Definition	62
Obbola skola	33	Sammanfattning och fortsatt arbete	63
Röbäcks skola	34	BILAGOR	
Rödåsel skola	35	Utdrag ur Läroplan Lgr22	64
		Befintliga avtal	66

Inventeringen är utförd av Naturskolan i Umeå på uppdrag av För- och grundskolan under 2022–2024

Inledning

Bakgrund

Enligt [Umeås lokala miljömål](#), som antogs 2020, skall grundskolorna ha tillgång till skolskogar och odlingsmöjligheter. För att få ett underlag att arbeta utifrån vid genomförande av målet har denna inventering av skolskogar och naturplatser tagits fram. Inventeringen omfattar kommunens alla grundskolor och består huvudsakligen av kartbilder där representanter från skolorna markerat naturplatser som används, angett önskemål om placering av skolskog samt noterat uppgifter om ägandeskap och avtal.

Vid inventeringen har många skolor inte haft kännedom om markägare och eventuella avtal för de naturmiljöer som används. Därför har det inte gått att fråga efter enbart "skolskogar", utan alla naturmiljöer som används har inventerats.

Som underlag för planering och utformning av skolskogarna har andra kommuners och organisationers användande av skolskogar studerats och kortfattat sammanställts.

Syfte

Inventeringen av naturplatser som används i undervisningen vid Umeå kommuns grundskolor, liksom studierna av andra kommuners definition, planering och utformning av skolskogar är framtaget som ett underlag för att nå det lokala miljömålet "Senast 2025 har alla grundskolor tillgång till skolskog och odlingsmöjligheter".

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Under 2022 har en ny läroplan, Lgr22, tagits i bruk. I läroplanen finns ett betydande

innehåll som förutsätter att pedagogerna och eleverna har tillgång till naturmiljö av olika slag (se bilaga 1). Det gäller alla åldrar från förskoleklass till högstadium och berör ett flertal ämnen och mål, exempelvis hållbar utveckling, friluftsliv, biologi, hälsa, naturkunskap, rörelse, fältstudier, ekologi, orientering, fysik, allemansrätt och geografi.

Dessutom är friluftsliv och utevistelse ett centralt innehåll (idrott och hälsa) i alla årskurser. Detta bidrar till att de allra flesta skolorna i dag arbetar med utomhuspedagogik, dock i olika omfattning beroende på exempelvis pedagogisk erfarenhet och tillgång till naturmiljöer i skolans närhet. Skolskogar och andra naturmiljöer är i detta perspektiv inte bara en möjlighet utan även en förutsättning för att kunna arbeta utifrån läroplanen.

De lokala miljömålen

2020 antogs [Umeås lokala miljömål](#) som då ersatte de tidigare från 2008. Arbetet med de lokala miljömålen bidrar till måluppfyllelse av de nationella miljömålen och de globala hållbarhetsmålen. De lokala miljömålen skall beaktas och vara vägledande för kommunens alla verksamheter och för att tydliggöra hur målen skall nås har ett [åtgärdsprogram](#) tagits fram.

Umeås lokala miljömål förtydligar vad som är särskilt viktigt lokalt i Umeå kommun utöver de nationella och regionala miljömålen. De är indelade i fem fokusområden som täcker in 15 av de nationella miljömålen och 14 av de globala hållbarhetsmålen. Under rubriken "Biologisk mångfald – Vi värnar naturen och det den ger oss" i de lokala miljömålen beskrivs målet: "Senast 2025 har alla grundskolor tillgång till skolskog och odlingsmöjligheter".

Inventering av skolskogar och naturområden

Inventeringen har genomförts av Naturskolan i Umeå, som är en pedagogisk resurs inom för- och grundskolan. Naturskolan arbetar med kompetensutveckling av pedagoger, ledare och annan personal inom skola och förskola i lärande för hållbar utveckling, ofta genom utomhuspedagogik. Naturskolan har också ett omfattande kontaktnätverk av aktörer som arbetar med skolskogar i olika kommuner runt om i landet.

Befintliga avtal mellan kommunen och enskilda skolor

En sammanställning av befintliga avtal har erhållits från Mark och exploatering (bilaga 2). Sammanställningen innehåller 20 noteringar av befintliga avtal varav 18 är på kommunens mark och 2 med annan markägare.

Skolskogar och naturområden som används av grundskolorna

Inventeringen har skett digitalt, genom mejlkorrespondens. I ett första skede har samtliga berörda rektorer kontaktats för

information om inventeringen och förfrågan om kontaktperson på respektive skola. I ett andra skede har dessa kontaktpersoner fått information och ombetts svara på ett antal frågor samt markera skolskogar och naturmiljöer som används i undervisningen på en karta/flygfoto. Frågorna som ställts till kontaktpersonerna är:

1. Vilka naturplatser/naturområden använder er skola för aktiviteter (undervisning, friluftsliv etc utifrån läroplanen)? Markera dem på bifogade flygfoto (information nedan).
2. Är någon av dessa platser en skolskog (info om skolskog nedan)? Sätt i så fall ett kryss i området som ni markerar på flygfotot.

3. Har er skola något avtal med markägare (för användande av skolskog eller annan naturplats)? I så fall med vilken markägare? (Svara i mejl)

Underlaget att markera naturområden på har skapats av flygfoton och lagts som bild i ett worddokument. Detta för att göra det enkelt för alla kontaktpersoner att markera och returnera dokumentet. Svaren (kartmarkeringar och frågesvar) har sedan förts över till en kartapplikation som tillhandahålls av Umeå kommuns lantmäteri. Denna applikation gör det möjligt att skriva ut digitala kartor med markering för de olika skolorna och för hela kommunen.

Skolornas önskemål om placering och utformning av skolskogarna

Naturskolan har i ett andra brev till grundskolorna frågat var de önskar ha sin skolskog och hur de vill att den utformas för att tillgodose just deras skolas behov av undervisningsmiljö.

Med det andra brevet har bifogats en karta där de naturplatser som skolan använder markerats och skolan har ombetts markera önskad plats för skolskog med ett kryss samt alternativ plats med en ring om sådan finns.

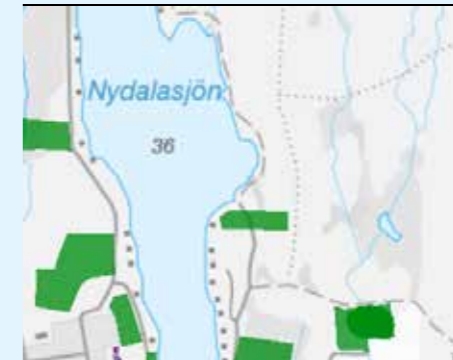
Frågan om skolskogens utformning har besvarats med text.

De frågor som ställts om önskad plats och utformning är:

1. På bifogad bild finns de naturplatser som ni angett att ni använder inritade. Var vill ni helst att er skolskog skall vara? Sätt ett kryss där ni vill kunna samla en skolklass. Ni behöver här inte ta hänsyn till eventuell befintlig skolskog men kan naturligtvis välja en sådan plats.
2. Behövs det några åtgärder för att kunna använda denna plats?
3. Sätt en ring vid ev. val av andrahandsplats.

Umeås skolskogar på webben

På Naturskolans webbplats finns en [kartapplikation](#) där du kan se alla naturområden och skolskogar som används av kommunens grundskolor. Klicka på önskad skola så markeras de områden som skolan själv har angett att de använder för sin undervisning.

Skolornas svar

I det följande presenteras de skolskogar och naturplatser som skolorna angett inklusive svar på de frågeställningar som gjorts.

Kartbilderna visar de naturområden som kontaktpersonerna vid respektive skola angivit som platser där skolans pedagoger bedriver undervisning. Områden markerade med **S** har angivits som skolskogar. I svaren på frågorna framgår det i fall skolan känner till markägaren och i fall det finns något upprättat avtal med denna. Skolor som uppgett att de har skolskog har också en **röd ram** kring kartan.

Efter presentationen av skolor följer en sammanställning av vilka skolor som uppger sig ha skolskog och vilka skolor som enligt Mark och exploatering har ett avtal.

Teckenförklaring:

- = Naturplats/naturområde som används i undervisningen
- = Plats som skolan har angett som *befintlig* skolskog
- = Plats som skolan i första hand *önskar* som skolskog
- = Plats som skolan i andra hand *önskar* som skolskog
- = Röd ram kring en kartbild anger att skolan uppger sig ha en skolskog

Backensskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser som skolan använder

Områdena förmedlade på telefon. Inget känt avtal. Exempel på använda naturområden. På Piparböle badplats har Backens Skola haft en mångårig god samverkan med markägarnas/byalagets representant Sören Lindgren.

Svar på frågan om önskemål

Det är svårt att välja vilket område som ska prioriteras av nedanstående. Det beror på vilka åldrar vi syftar på. Vi vill gärna ha tillgång till samtliga oavsett om det går att anlägga en naturlig samlingsplats för ca 30 elever. (Ved ordnar vi alltid själva.)

Piparböle badplats.

Används för tält/tarp/(snart även hängmatte-övernattning) för åk 5 sedan många, många år. De lägeranpassningar vi gjort har nästa år varit uppeldade eller borttagna.

Lillskogen.

Det lilla området närmast skolan är det vi kallar "Lillskogen". Det används flitigt av F-1 och fritids hela dagen och av mellanstadiets elever på raster. En samlingsplats typ lägerbålsring med stockar och eldstad i mitten av området skulle vara kanon för att utveckla det absolut närmaste området för utelektioner.

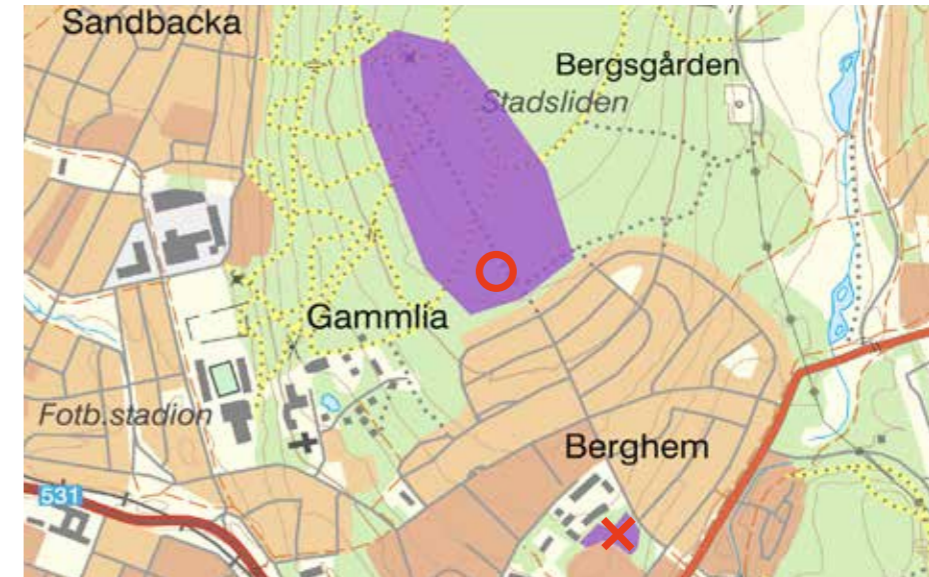
Kyrkudden, nere vid älven.

Nere på kyrkudden, som är en suverän plats att vara på, skulle en stabil samlingsplats av typen lägerbålsring med eldstad kunna bli magnifik utelektionssal för både yngre och äldre elever.

Området runt elljusspåret.

Ett fantastiskt skogsområde med olika naturtyper. Väl anpassat för all verksamhet som kan rymmas i ämnet utomhuspedagogik. Någonstans där skulle vi vilja ha ett ute-klassrum för den pedagogiska verksamheten på Backens skola.

Berghemsskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Områdena förmedlade på telefon. Skolan använder närmaste skogsdungen bakom nybygget samt den närmaste naturen i Gamliaskogen.

Svar på frågan om önskemål

Telefonsvar. Första önskemål är skogsdungen i direkt anslutning till skolan dit alla åldrar kan ta sig. Det förutsätter möjlighet att få använda skogen för samlingsplats och aktiviteter.

Alternativ plats är Gamliaskogen så nära skolan som möjligt och även här med möjligheter att arbeta utifrån läroplanens mål.

Botsmarks skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Vi har inget avtal med markägare men har muntligt tillstånd att vistas i skolskogen av markägare.

Svar på frågan om önskemål

1. Nu har jag kryssat den plats vi vill använda som skolskog och samlingsplats. Där har vi också en grillstuga som byggdes för ett antal år sedan av våra dåvarande mellanstadieelever och deras slöjdlärare.

2. För att platsen ska bli tillgänglig/åtkomlig behöver de två broarna som går över "ån" repareras då de är sneda och har trasiga brädor, det saknas också brädor på vissa ställen.

3. Alternativ två är inringat och dit tror vi även att de äldre förskolebarnen orkar gå.

Brännlands skola

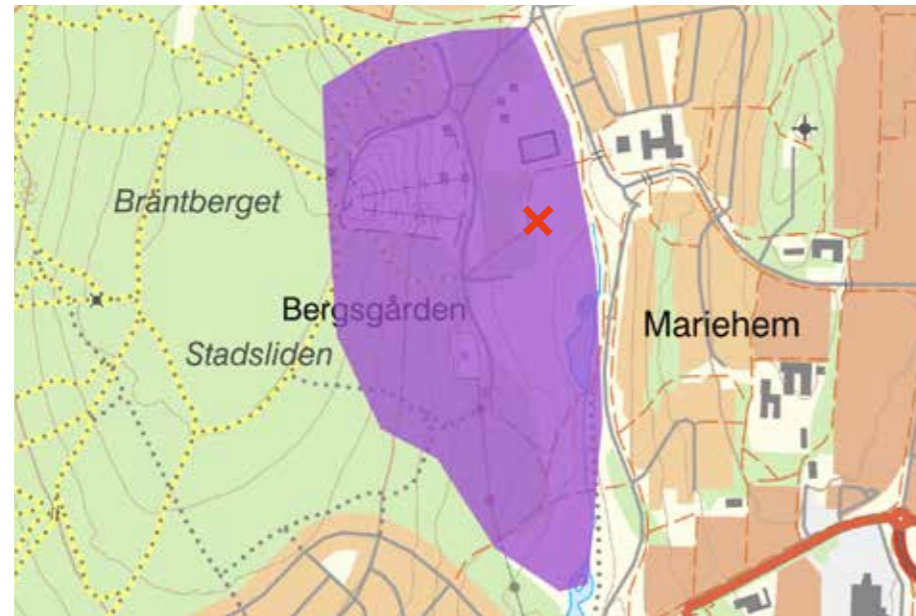
Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Har försökt rita ut var vi brukar vara när vi använder skogen i vår undervisning. Byn har en grillplats nere vid älven som vi använder. Vet inte vem som äger marken.

Svar på frågan om önskemål

Vi har våran skolskog där krysset är, byns grillplats.

Bräntbergsskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Här är där vi har våra aktiviteter på skolan.

Svar på frågan om önskemål

Telefonsamtal: Skolan önskar en samlingsplats med sittplatser och eldstad på en plats mellan softbollplanen och fårhagen vid Bräntberget. Det finns rester efter en gammal eldplats där.

Bullmarks skola

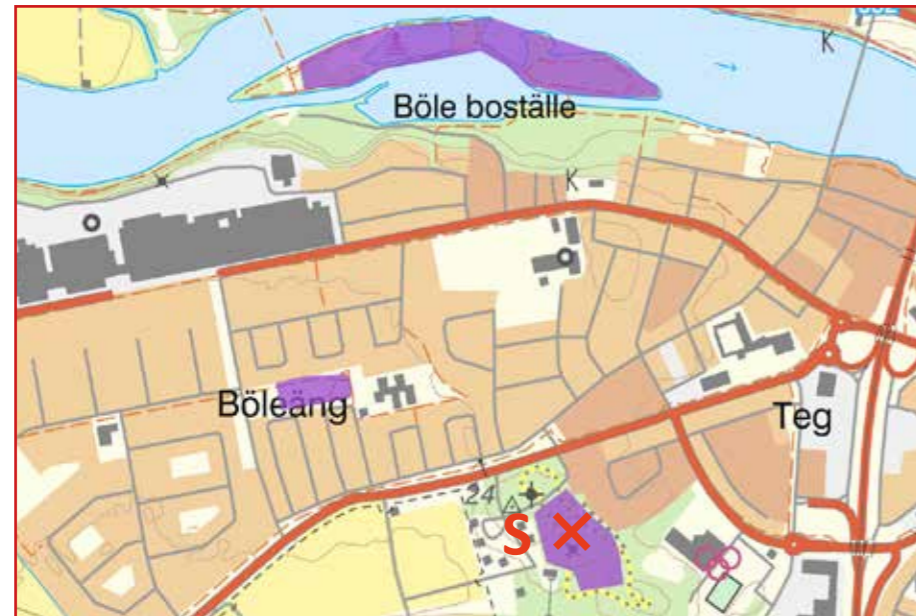
Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Här kommer våran karta. Ingen skolskog finns.

Svar på frågan om önskemål

Vi har funderat över lämplig plats och då idrottsplatsen är så pass långt från skolan tänker vi att en samlingsplats passar bättre vid skidspåret. Har markerat de området vi tänker en samlingsplats skulle kunna vara på.

Böleängsskolan

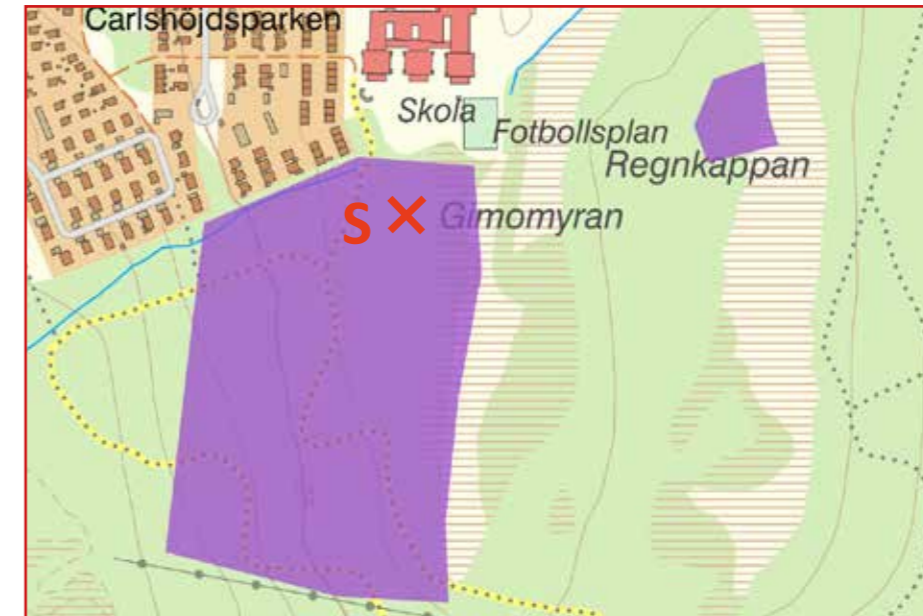
Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Smultronparken bredvid skolan används för olika aktiviteter samt skogen där gamla vattentornet är. Sedan finns det ett fåtal tillfällen då Bölesholmarna också används för diverse aktiviteter. Tror att skogen där gamla vattentornet kan vara en skolskog. Tror inte vi har något avtal.

Svar på frågan om önskemål

Det skulle behövas en uppfräschning, en rejäl grillplats med sittplatser för en hel klass. Belysning vid grillplatsen. Ett exempel på bra grillplats är förskolan Fröhuset. Säkerheten runt vattentornet behöver ses över och åtgärdas. Det skulle vara trevligt om vattentornet fixades av konstnärer, kanske att använda sig av naturinspirerat graffiti.

Carlshöjdsskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Jag vet inte vem markägaren är. Kommunen äger en del av marken. Det stora markerade området är skolskog. Övriga områden är våra platser i skogen där vi brukar ha utflykter och undervisning.

Svar på frågan om önskemål

De områden som är markerade på kartan stämmer.

Ersdungen

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

I dagsläget har vi ingen skolskog då vår försvann med norrbottnia-banan. Den var också väl långt bort från skolan för att vara ett bra alternativ.

Svar på frågan om önskemål

Det område som känns mest aktuellt och är området mellan Ystarvägen och en bit bortanför ställverket. Området innanför elljusspåret skulle kunna vara en tydlig avgränsning om ni behöver någon sådan, Där ligger bland annat mullekojan dit vi brukar gå med klasser. Det är i behov av restaurering, men skulle gå att få till fint.

Ersmarks skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Har ringat in skolskogen som bl a nyttjas av slöjden varje år men även fler. Många andra områden nyttjas av både skola och fritids. Har ringat in en del av dessa. Något avtal känner jag ej till. Andra platser vi nyttjar kan vara både kommunal och privat mark.

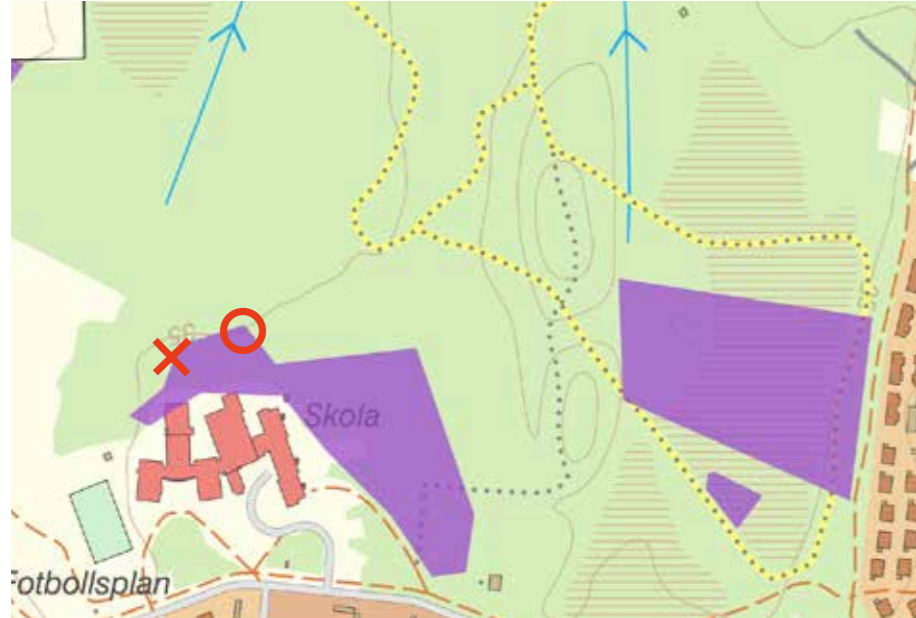
Svar på frågan om önskemål

1) Har satt ett blått kryss vid den plats vi skulle önska som förstahandsval på skolskog. Vet inte hur markägarsituationen är där men det området består av mer varierad skog än den plats vi haft tidigare. Både ängsmark, tallskog, blandskog och ett trevligt område att vistas i med elever.

2) Jag har lite dålig koll på vad som skulle behövas för att underlätta utevistelse och uteundervisning i området. Det är klart att en cementring för ev eld vore bra och några sittplatser i anslutning till det.

3) Som andrahandsplats satte jag en blå ring i det område vi tidigare haft som skolskog. Ligger nära ån vilket både kan vara bra och mindre bra. Området består mest av mindre träd såsom björk, al, sälg etc. Detta område har jag använt i slöjden där vi kunnat ta lite klenare träd för att kunna tälja i färskt material, prata om gallring och olika lövträd. Ett område som vore bra som alternativ.

Ersängsskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Utflykt, grillplats, fågelmatning, skoljogg

Svar på frågan om önskemål

Har markerat två kryss.

Kryss 1: utanför Sigma (åk 4-6 men kan även nyttjas av högsta-diet som inte riktigt har en "egen" skolskog). Behövs avverkas för att skapa en skogslänta. Sätta upp bänkar för att kunna samla en klass.

Kryss 2: Restaurering av gammal grillplats. Perfekt ställe att samla en klass kring. Lagom långt från skolgården för att det ska kännas som en utflykt men också tillräckligt nära för att hinna gå dit med FSKKL – åk3. Osäker om markeringen är korrekt men platsen ligger 3 meter framför ett gammalt rött förråd.

Kontakta Leandro vid funderingar.
0722760120
Leandro.nunez.valiente@umea.se

Flurkmarks skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Vi har bara ett muntligt avtal när vi startade skolskogen för länge sedan.

Svar på frågan om önskemål

1. Vi önska att den är kvar på den plats vi angivit.

2. Ja nya bänkar runt eldplatsen, en högre bänk/ bord som avställningsyta av material, mat osv.

Grisbackaskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

(Telefon) Använder naturen på Rödberget. Osäkert om avtal finns.

Svar på frågan om önskemål

Här bifogar jag kartan med ifyllda platser. Vad vi skulle behöva är sittbänkar för en klass och någon form av litet regnskydd för väskor samt någonstans att fästa blädderblock eller liten whiteboard, alltså någon form av platt yta.

Grubbeskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Jag har markerat de områden som vi på NO:n brukar använda vid våra promenader och exkursioner. Idrotten använder sig av delar av strandområdet för friluftsliv (trangiakök/träna slå upp tält). Vi har inget avtal med någon markägare.

Svar på frågan om önskemål

Nu så har vi ett förslag på skolskog för Grubbeskolan. x- markering är i första hand. o- markering är i andra hand

x- et får gärna placeras så att det är lite avskilt från stigar och cykelväg . Kanske bra att det inte ligger för nära vattenbrynet. Det är en lite speciell plats med mycket lövträd och örter som undervegetation.

Hagaskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Jag tror att vi har fått tillåtelse av kommunen att ha verksamhet i området. Detta baserar jag på att de kolleger som varit här länge påstå att vi har det.

Svar på frågan om önskemål

(Telefon) De äldre eleverna använder skolskogen längre bort medan de yngre använder närmare naturplatser

Hedlundaskolan

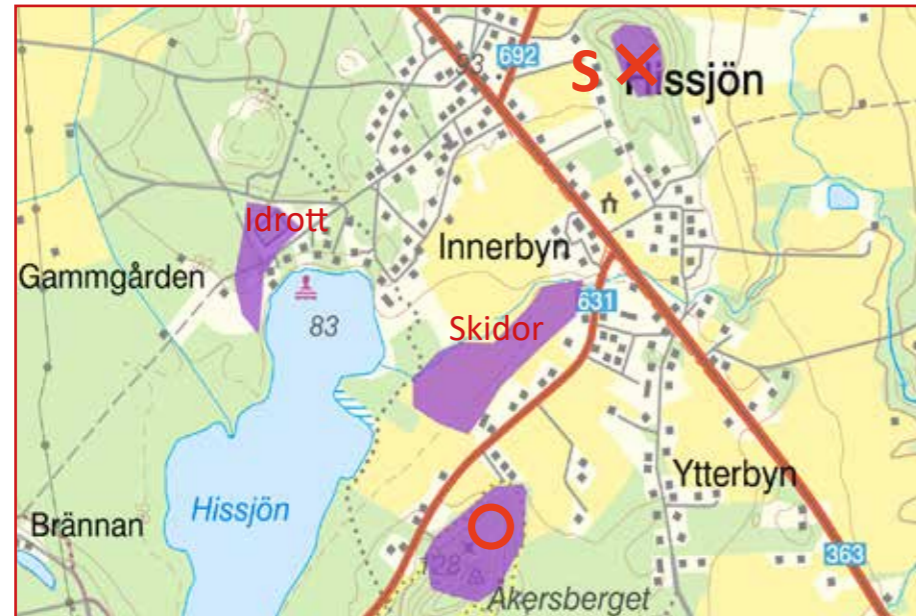
Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Hedlundaskolan har ingen skolskog

Svar på frågan om önskemål

De markerade områdena på den bifogade bilden stämmer.

Hissjö skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Vi har ett muntligt avtal med Björn Jonasson som äger marken där vi har skolskogen. Vi brukar även vara vid idrottsplatsen och badstranden ibland (Elevensval och friluftsdagar)
Närmast skolan har vi ett skidspår på åkrarna som används mycket på vintern. (Idrottslektioner,

friluftsdag, fritids) Vid elljusspåret har vi idrottslektioner med orientering och skidåkning. Ibland gör vi utflykter med skola och fritids till skogen där.

Svar på frågan om önskemål

Så här använder vi platserna i byn i stora drag. Se bild ovan

Hörnefors centralskola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Jag har frågat runt men ingen vet vem som är markägare. Rutan med x, den mindre används av eleverna som skolskog. Den större rutan anger område där skidspår dras vintertid som vi använder.

Svar på frågan om önskemål

Innertavle skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Här kommer områden som vi använder oss av. Det finns en önskan om skolskog men osäkra var.

Svar på frågan om önskemål

Det vi skulle önska är fler sittplatser, gärna med tak. Det finns grillring och två bord med bänkar. Det är ett känt område för barnen och på bra avstånd från skolan. Byn hjälper till att hålla backen fri från sly.

Kasamarks skola

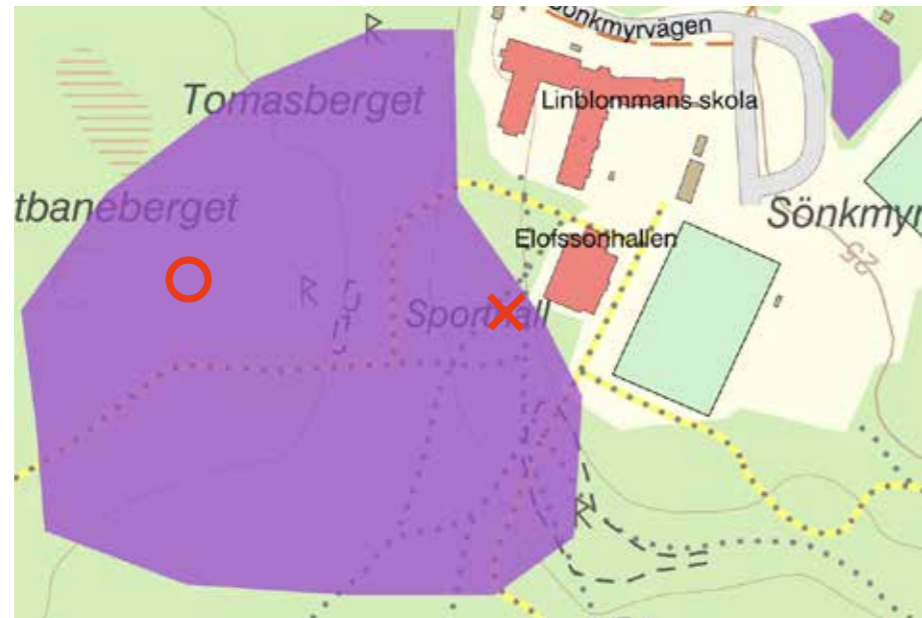
Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Bifogar ovan fil som visar svar på dina frågor. Skolskogen ligger en bra bit längre bort och används relativt sällan. Markägare är Kristina och Erik Johansson

Svar på frågan om önskemål

På markerad plats tänker vi att skolskogen skulle kunna ligga. Det som behöver åtgärdas för att vi ska kunna använda området är:
-Röja upp markerat område från sly och annat ogräs.
-Göra en samlingsplats och grillring.
-Önskvärt vore om stockar och annat som röjs bort från området kan användas till hinder och andra aktiviteter.

Linblommans skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

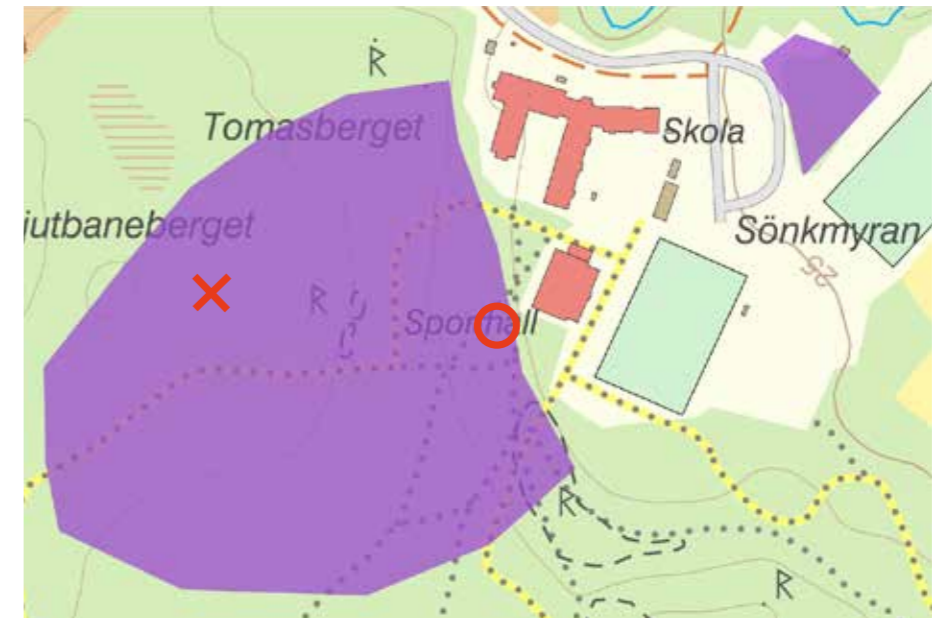
Jag markerade ett litet område som vi använt som kolonilott tidigare men nu är det i träda. Det stora området ska innesluta Äventyrsparken (som är övergiven numer men används som grill och arbetsplats när vi är ute). Ett vindskydd som finns, Klippiga bergen som användes mycket av fritids förut. Grillplats/samlingsplats

ovanför skolan. Gym-balansplats i skogen på andra sidan elljusspåret vid skolorna. Markägare har jag ingen koll på. För otroligt länge sedan var en av slöjdlärarna inne på att göra skolskog.

Svar på frågan om önskemål

Båda de markerade platserna används av skolan. Förstahandsvalet är platsen bakom hallen dit de yngre barnen lätt kan ta sig.

Linneaskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

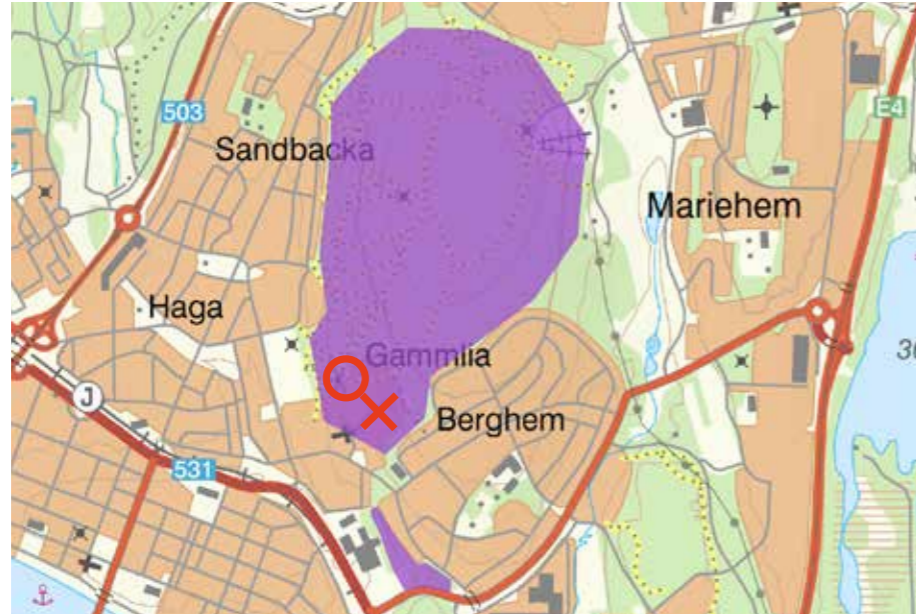
Jag markerade ett litet område som vi använt som kolonilott tidigare men nu är det i träda. Det stora området ska innesluta Äventyrsparken (som är övergiven numer men används som grill och arbetsplats när vi är ute). Ett vindskydd som finns, Klippiga bergen som användes mycket av fritids förut. Grillplats/samlingsplats

ovanför skolan. Gym-balansplats i skogen på andra sidan elljusspåret vid skolorna. Markägare har jag ingen koll på. För otroligt länge sedan var en av slöjdlärarna inne på att göra skolskog.

Svar på frågan om önskemål

Båda de markerade platserna används av skolan.

Maja Beskowskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Vi använder Stadsliden för orientering, skidor och friluftsliv. Vi är även på Gammlia museiområde för orientering och friluftsliv. Frisbeegolfbana i skogen ovanför skolan. Inget avtal med någon markägare.

Svar på frågan om önskemål

Vi samlar oftast våra elever vid dansbanan eller grillplatsen inne på Gammlia museiområde då vi har orientering eller friluftslivsaktiviteter. Vintertid då vi åker längdskidor samlas vi vid kvarnen. Kvarnen fungerar också som al-

ternativ startplats för orientering då det är flera klasser samtidigt. Majoriteten av aktiviteterna sker dock inne i själva Gammliaskogen i form av orientering. Enklare friluftaktiviteter sker vid grillplatsen.

Ibland blir det dubbelbokat om museet har någon form av aktivitet eller annat vid dansbanan men det är sällan något problem för vi använder mest platsen som start/målgång för orientering. Ibland är det klasser från andra skolor där samtidigt och vi vet inget sätt att kolla eller boka grillplatser. Det hade varit uppskattat med en till grillring inne på gammliaområdet.

Mariebergskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Känner inte till om det är någon annan markägare än Umeå Kommun

Svar på frågan om önskemål

Vi vill gärna behålla vår befintliga skolskog i Nydalaterrängen men området bakom Bräntberget är

en skog som vi använder flitigt och samlar klasserna vid eldstaden uppe på hällmarken. Skulle det vara möjligt att ordna bättre sittplats runt eldstaden? I Nydalaskogen behöver vi hjälp med att röja bort sly kring vår eldstad/samlingsplats. Tidigare år har vi nyttjat backen bredvid skidspåret under vintern men nu har den slyat igen. Vi har kryssat för dessa två områden på bifogad karta.

Mariehemskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

När det gäller skolskog blev vi för bra många år sedan (20?) tilldelad en plats i Nydalaskogen. Besökte området i våras för en närmare titt på vår skolskog och jag tror det är ungefär där vi har markerat. Vi använder mycket av områdena vid vattentornet, Mariehemsängarna och Bräntis.

Vad jag vet har vi inte haft någon kontakt med någon markägare eller har något avtal.

Svar på frågan om önskemål

På kartan har vi ritat ett kryss, som första alternativ, vid skogen kring Bergsgården. En ring kring, som ett andra alternativ kring andra sidan av Nydalsjön, början av den.

Obbola skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

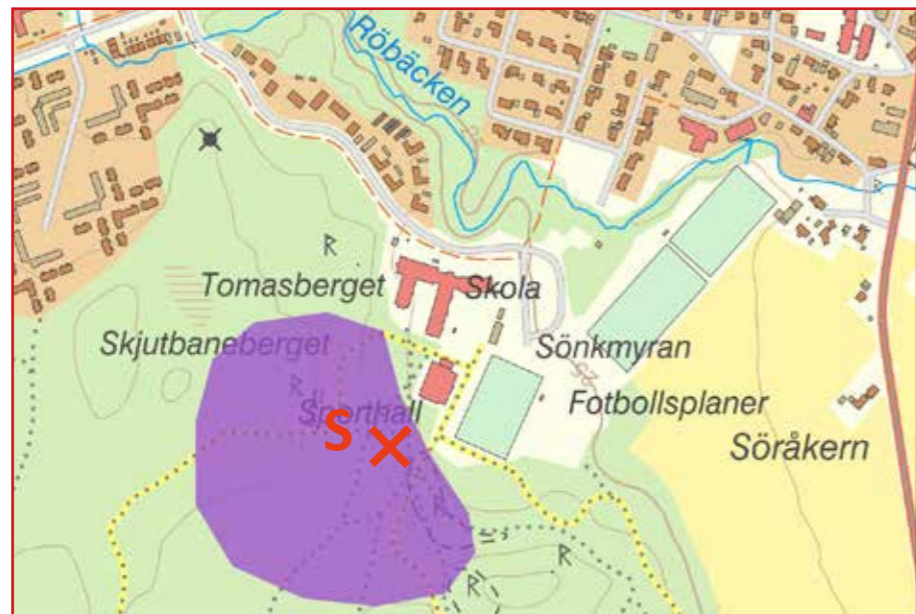
Vi har ingen skolskog just nu utan det finns ett område i skogen som används av lågstadiet vid utflykter, etc Det finns vindskydd, bänkar, etc men det är enligt en lärare på skolan ett område som är i behov av upprustning.

Svar på frågan om önskemål

Hade helt glömt bort att svara men skolskogen tänker vi här:

Alternativt så pratar personalen om att de gärna håller till vid Harpsjön. Är det ett alternativ?

Röbäcks skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Vi förutsätter att det är kommunens mark vi nyttjar till vår skolskog. Vi upplever att vi har en bra miljö för att bedriva verksamhet. Under många år har vi dock haft önskemål om grillring samt vindskydd i anknäring till området. Gärna bakom / ovanför Elofssonhallen.

Svar på frågan om önskemål

Den plats som vi markerat tidigare är den aktuella plats som vi använder oss av idag och vill så göra fortsättningsvis. Vi har i dagsläget en samlingsplats men saknar ordentliga sittplatser samt eldstad.

Platsen är i dagsläget bara en upptrampad yta med några stockar samt en eldstad gjord av stenar på marken, vilket vi inte får elda i. Platsen är markerad med rött kryss.

Rödåsel skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Vi har inget avtal med markägare, men det är en allmän friluftsplats med elljusspår, vindskydd och eldstäder som vi använder hur mycket vi önskar.

Svar på frågan om önskemål

Inga åtgärder behövs. Vi har en samlingsplats på stället som fungerar fint.

Rödängsskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Vi använder oss i första hand av skogen på Rödberget och ängen som omger berget.

Vi använder oss även av Tvärån. Vi har just fått ok ifrån kommunen att nyttja området med ring och kryss på kartan som skolskog. Vi har som mål att utveckla denna plats under kommande år.

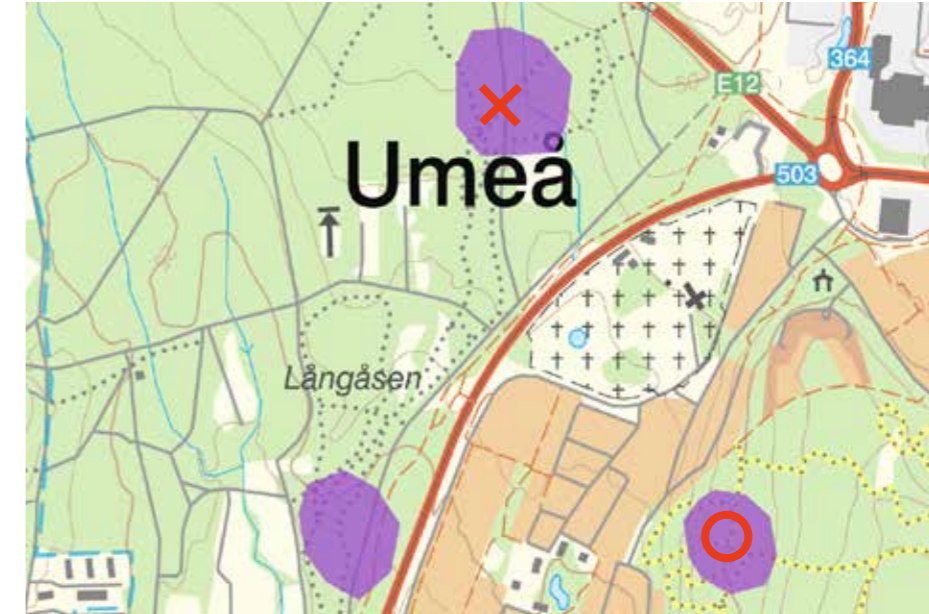
Vi har avtal med Umeå kommun.

Svar på frågan om önskemål

I det lilla området där jag ritat in ett kryss är det område som vi kallar vår skolskog. I det större området där jag ritat en cirkel runt ett kryss är vår alternativa utflyktsplats.

Vi har skapat en liten samlingsplats med hjälp av lite stockar som vi hittade i skogen. Vi försöker också beställa någon forma av grillring som vi kan elda i.

Sandalidens skola

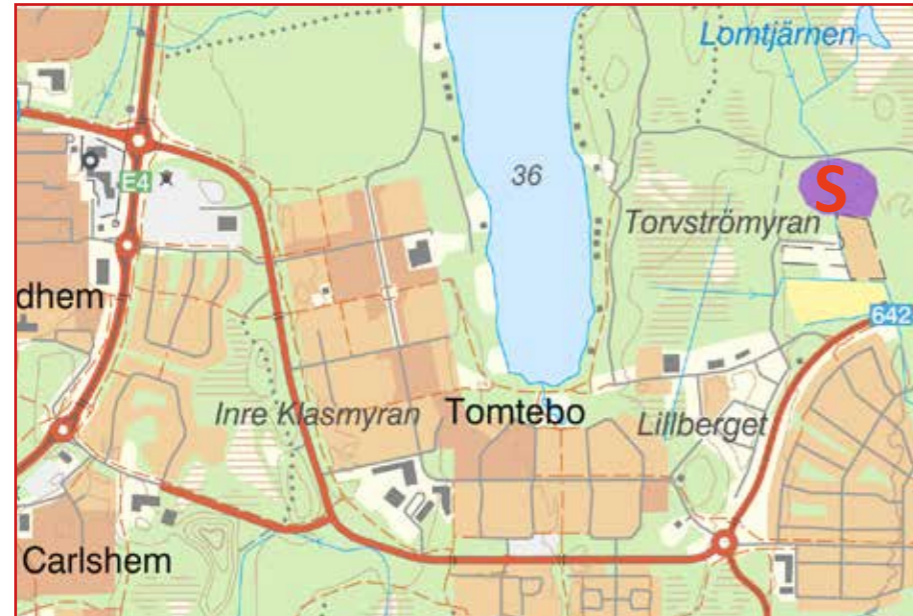
Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Ingen skolskog

Svar på frågan om önskemål

Sandaliden önskar sittplatser och renovering av eldstad i vårt förstahandsval i I20-skogen.

Sjöfruskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Sjöfruskolan och Tomtebogård skola delar skolskogen
Vet ej om det finns avtal med markägaren

Svar på frågan om önskemål

Skärgårdsskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Jag har nu ritat in på kartan de områden som vi oftast använder för utomhusundervisning. Inget av dessa områden är klassade som skolskog och vi har inget avtal med någon markägare.

Svar på frågan om önskemål

Markerat på kartan med ett blått kryss är det alternativ vi på Skärgårdsskolan önskar kunna använda som skolskog.
Vi skulle gärna se att man ordnar med någon typ av samlingsplats med sittplatser för 50 barn i lågstadieåldern och gärna möjlighet att säkert kunna elda på platsen.

Sofiehemsskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Vi på Sofiehemsskolan har ingen skolskog, har inte jättemycket naturområden heller på området som kan användas i undervisningen. Ö-berget brukar vi vara i ibland, sen den lilla dungen och dammen vid Kolbäcksvägen/ Porfyrvägen/ Sofiehemsvägen har vi varit i någon gång då främst med Naturskolan. Fritids besöker ibland lekparkerna och grönytorna bakom Gluntens väg bredvid Ålidhemskyrkan men då mer för att leka på annan plats än på skolgården.

Svar på frågan om önskemål

Har markerat ett kryss vid Ö-berget. Det är väl den platsen som jag kan tänka mig att vi kan samla en skolklass i. Övriga ytor som vi markerat tidigare är ingen skog utan mer öppna ytor där vi ibland är för att leka eller vid dammen titta på småkryp. Därför markerar vi inget andra alternativ. Problemet med dessa platser är att det verkligen är allmänhetens ytor och platserna används ofta av bland annat hundägare och cyklister. Att fixa en typ av grillplats/ vindskydd eller annan typ av sittplatser behövs fixas.

Storsjöskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Beroende på vilken lärare eller årskurs så kan svaren variera men sammantaget så används de markerade områdena som finns med på kartan under något tillfälle i undervisningen. Vare sig det är att titta på flyttblock, fornlämningar, leta insekter i bäckar, ha ute-matte, friluftsdagar eller bara gå en tipsrunda. Detta är bara några exempel.

Svar på frågan om önskemål

Jag har markerat på kartan där vi önskar någon form av skolskog.

Stöcke skola

Svar på frågan om vilka naturplatser som skolan använder

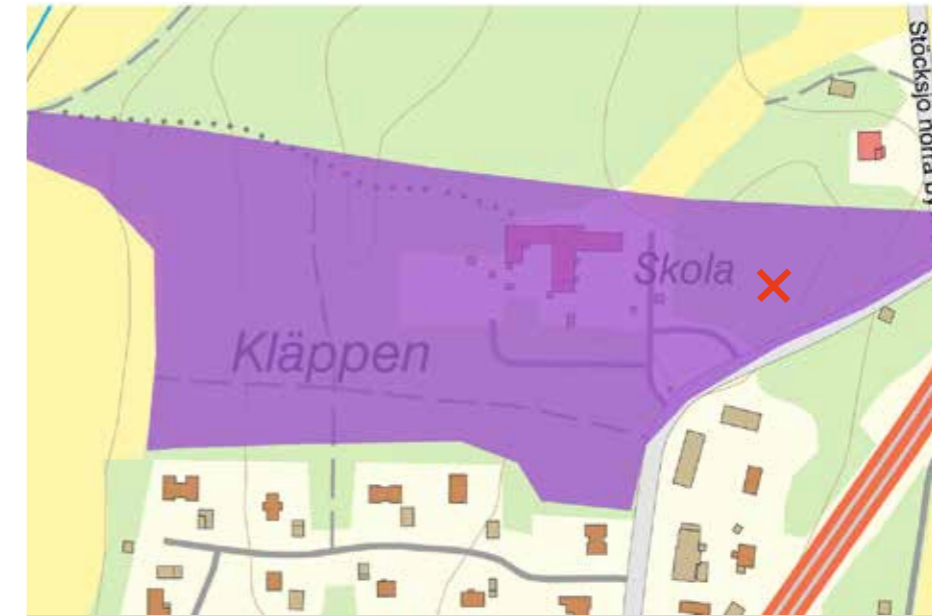
Skickar här var vår skolskog finns. Vi använder den varje vecka av olika klasser. Vissa går ut varje vecka och har undervisning utomhus i matte, svenska och No.

Svar på frågan om önskemål

I vår skolskog har vi en samlingsplats där ca 25 barn lätt får plats. Skolskogen ligger för oss på en bra plats och är lagom stor för oss åk f-6.

Vi i klass 2 använder skolskogen nästan varje onsdag em för att göra arbeten i samtliga ämnen där. Just nu är det problemlösning sedan några veckor.

Stöcksjö skola

Svar på frågan om vilka naturplatser som skolan använder

Vi har inget avtal om skolskogar och inte heller med någon markägare om användandet av skogen. Vi på skolan brukar använda oss av skogen som ligger i anslutning till skolan.

Svar på frågan om önskemål

Som jag tidigare skrev till er så har inte skolan i dagsläget någon avtalad skolskog. Däremot kan eleverna röra sig i de markerade delarna under skoldagen. Där krysset nu sitter på kartan finns en liten grillring som är i otroligt dåligt skick. Dit går ibland fritids för att grilla korv men det är inte en plats som är bestämd som en skolskog. Denna plats skulle om möjligt vara toppen om den gick att rusta upp med en bättre grillring och eventuellt bänkar att sitta på.

Sävar skola

Svar på frågan om vilka naturplatser som skolan använder

Denna skog är väl använd under många år för hela F-9, med tillåtelse av markägaren

Svar på frågan om önskemål

Södra Ålidhemsskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser som skolan använder

- Vi använder i huvudsak de områden som är bifogade, där sitter det fasta kontrollen som vi inte plockar in. Dessutom använder vi ibland temporära kontrollen som inte sitter ute särskilt länge. - Det finns ingen officiell skolskog i dessa områden.
- Vad jag kan förstå utifrån det vi diskuterat, även med Sjöfruskolan som använder samma områden, är kommunen markägare och det finns inget aktuellt avtal vad vi känner till.

Svar på frågan om önskemål

Bifogar en ungefärlig markering av där vi önskar ha skolskog. Det skulle kunna byggas en ny bättre samlingsplats i området.

Sörfors skola

Svar på frågan om vilka naturplatser som skolan använder

Vad jag vet har vi inga avtal med markägaren om att använda de platser i skogen som vi använder. Det är ett område som även förskolan i Sörfors använder. Vi har tillgång till en grillplats som byn har gjort där med sittring runt. Vi har även ett flyttblock som ligger ute i skogen som vi brukar gå till. Skolan har sin skolgigg där och man gör naturrutor. Fritids går dit så ofta vi kan. Tyvärr så har de avverkat skog där i vår/sommar så det är inte samma känsla att gå dit. Bild 2 är "hästbadet" det är en badplats som vi brukar gå till ibland. Kan vara kommunen som ansvarar för den.

Svar på frågan om önskemål

Den utmarkerade platsen är den vi använder nu och är nöjda med. Det som skulle kunna bli bättre är eventuellt bättre sittbänkar, ett vindskydd och en större grillring. Idag finns det en liten grillring vid elljusspåret med gamla telefonstolpar som sittbänk runt den. Ett vindskydd skulle öka möjligheten till nyttjandet under de mer krävande årstiderna och underlätta förvaring av lite ved. Idag ligger det lite ved vid eldstaden under en plåt.

Sörmjöle skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Markerat ut de är tre skogsområden vi brukar vara. En av dem med X är dit fritids ofta går på utflykt- brukar kallas "Barda" bland barn och personal.

Svar på frågan om önskemål

Vet inte vilka som äger skogen.

X Där ligger skolskogen som används mest- en skogsdunge Om det gick att få en grillring och sittplatser där vore det toppen. Skulle vara smidigt att ha det nära där eleverna leker eller har lektion utomhus.

O Är Sörmjöle bys multiarena - Den ligger i anslutningen till skolskogen så det är även en plats där eleverna leker, har idrott osv...

Tavelsjö skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

När det gäller skolskogen så är det en blandning mellan kommunen samt en markägare som heter Björn Sandström. Har ingen mailadress till honom. Vet inte exakt vem som äger vad av skolskogen.

Svar på frågan om önskemål

Vi har en lantbrukare som hägnar in för kreatur under barmarkstid samt biodlare med kupor och tillkomna förråd samt närområdets vägförening som har en trädgårdsavfallskompost placerad i området. Har märkt ut på bilagan.

Den del vi nyttjar som skolskog ligger bra tillgänglig för förskola och skola, har samlingsplats för helklass med grillstad, dock inget

vädskydd, bäcken genom området berikar och del av marken är blöt av kalkkälla som trycker upp. Bra för många aktiviteter men skogen och marken är sliten då det är en liten yta som används flitigt.

På er karta finns ett skogsparti lilamarkerat, som ligger rakt väster om skolskogen och den skogen nyttjar vi med stöd av allemansrätten och markägarens goda vilja. Det partiet har en helt annan biotop och markvegetationen betydligt trevligare, högre belägen och varmare en stor del av året. Den befintliga skolskogen och denna markbit kompletterar varandra mycket bra. Den markbiten skulle vi gärna önska att ha till förfogande i avtal.

Tegs centralskola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Bifogar karta över det naturområde som vi på Tegs centralskola använder i undervisningen.

Svar på frågan om önskemål

Jag ser att det redan är märkt med kryss på 2 platser på kartan, vid vattentornet och vid klippor-

na efter elljusspåret. Framförallt platsen vid vattentornet är något som vi använder för att samla skolklasser från oss på TC. På denna plats önskar vi att det byggs upp en fungerande sittyta runt grillplatsen. Det har tidigare funnits en sådan, men den har murknat och gått sönder. Behövs plats för 28 elever.

Tomtebogårds skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Vår skolskog finns på Umeå kommuns mark, vi har blivit lovade att få behålla skoskogsytan för lång tid framöver. De andra ställena som vi använder är också kommunens mark. Framförallt skog nära skolan och skogen där Tomtebostrand ska byggas är flitigt använda. Men också skogen mellan Carlslid och Tomtebo, där väg nu ska dras och Carlslundsskolan ska byggas, används ofta.

Svar på frågan om önskemål

Vår skolskog vid gamla kustlandsvägen nära kolonilotterna är prio

1. Där har vi bra möjlighet att samla flera klasser samtidigt.

Det finns olika önskemål om fler olika typer av samarbetsstationer och utmaningar men vi kan absolut använda platsen som den är nu.

Det är lite svårt att avgöra vad som är andrahandsalternativet då olika lärare har olika favoritplatser. Vi har ju så många olika fina alternativ i närheten av vår skola, så det känns inte nödvändigt att satsa mer hos oss. Det finns sannolikt andra skolor som behöver prioriteras när det gäller platser för utomhusundervisning/skolskog.

Täfteå skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Muntligt avtal med Sonja Fredriksson någon gång ca 2011. Påtalat vikten av att kolla upp om detta fortfarande gäller vid flertalet tillfällen till olika rektorer (Lennart, Henrik, Curt) men ingen återkoppling om detta är gjort. Marken ägs idag av barn till Sonja så frågan är om dessa är införstådda i ärendet.

Svar på frågan om önskemål

Bifogar kartblad med kryss på den plats där vi dag samlas och som vi kallar skolskogen. Dock har gallring skett där under föregå-

ende sommar och området blivit mindre lättillgängligt för våra elever. På kartan har jag markerat två tänkta, lämpliga områden där det område som ligger långt bort mot Täfteborg lämpar sig bäst men dit är det längre och därmed också svårare för de yngre klasserna att ta sig dit.

Vill egentligen bara förtydliga att vi är nöjda med placeringen av skolskogen som den är idag. Behöver kanske iordningställas för att fungera bättre med sittplatser och en ordentlig eldstad.

Västangårds skola

Svar på frågan om vilka naturplatser som skolan använder

Jag har gjort en röd ring (hittade inte gul-orange) där eleverna har idrott. Olles spår är ett elljusspår. Har också gjort en markering på en annan mark och markerat den som skolskog. Bifogar ett dokument angående avtal med markägaren.

Svar på frågan om önskemål

Jag bifogar en ny karta där jag har märkt ut platsen som vi går till och markerat den med nr 1. Vi behöver inga åtgärder för att kunna använda platsen.

Östermalmsskolan

Svar på frågan om vilka naturplatser som skolan använder

Här kommer kartan över de områden som vi använder som naturområden. Vi har inget egentligt område som vi kallar för skolskog i dagsläget.

Svar på frågan om önskemål

Den plats som används mest är skogen bakom Maja Beskow.

Östra Ersbodaskolan

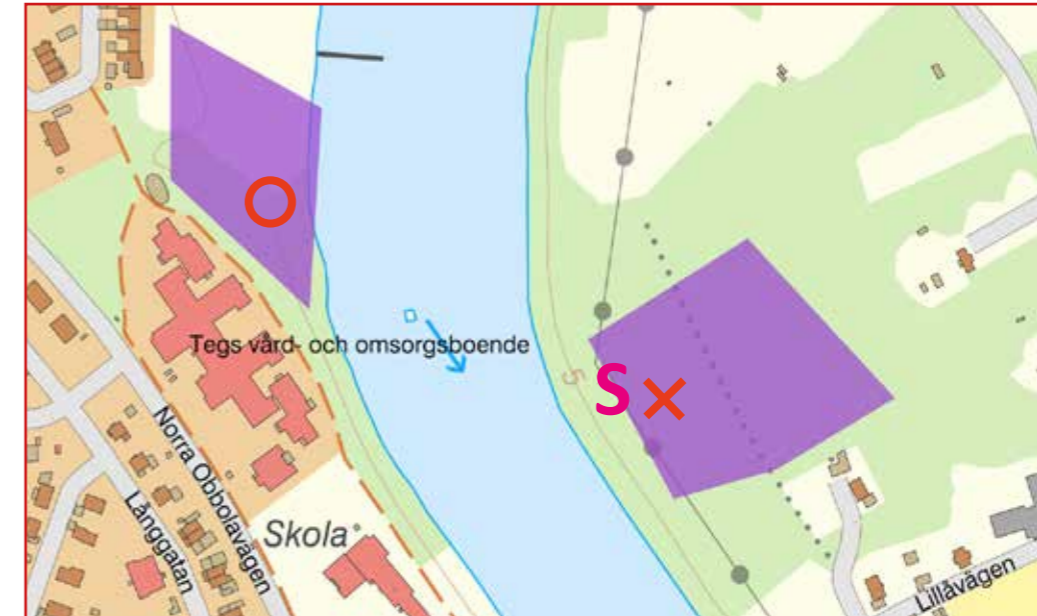
Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Vi använder oss av området jag ritat in. Mestadels elljusspåret när vi har idrott, skoljogg, fritidslunk osv. Men även när vi går ut i skogen och har lektioner, fritidstid etc. Finns någon grillplats i cirkeln längst bort från skolan vi besöker och några fler platser runt den delen av elljusspåret som vi ibland besöker. Vad jag vet med mig har vi inget avtal med någon markägare och ingen uttalad skolskog.

Svar på frågan om önskemål

Placering är utifrån att vi ska kunna använda oss av skogen året om. Önskemål kring skolskogen är att det bör finnas bänkar eller stockar där vi kan samlas 30 elever vid, en eldring och ev spång över de värsta blöta påväg till samlingsplatsen. Bifogar en bild där vi ritat ut med svart vart vi vill ha vår skolskog.

Östtegs skola

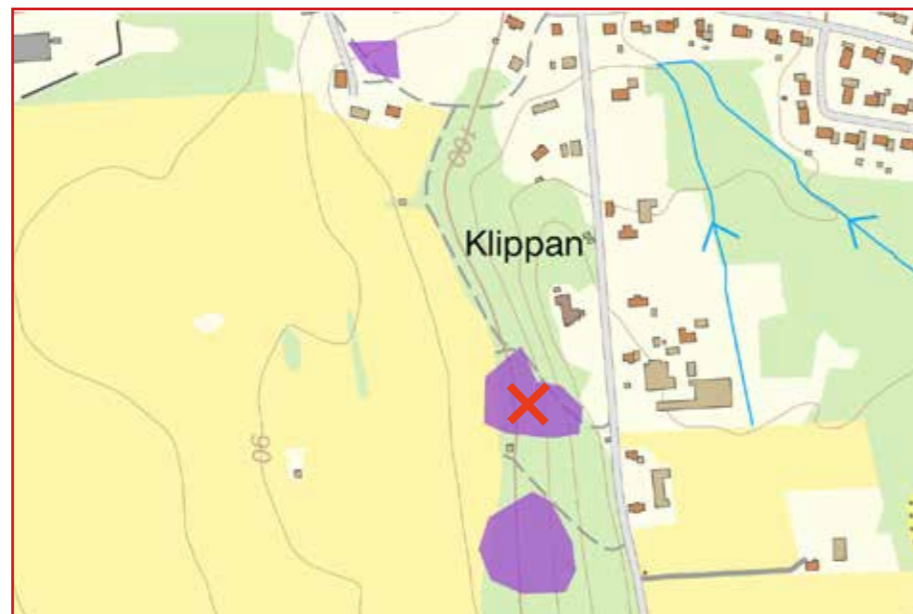
Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Såvitt jag vet ligger vår skolskog på kommunens mark.

Svar på frågan om önskemål

Svar nej, inga särskilda åtgärder.

Överboda skola

Svar på frågan om vilka naturplatser skolan använder

Vi har markerat med X vår skolskog. Övriga områden är inte tillfrågade, det är endast områden som vi rör oss i. Den inringade ytan närmast skolan nyttjas som skolgård men ingen vet vem som rör om det området. Vi har försökt att ta reda på vem som är markägare men inte lyckats. Ingen vill känna sig vid området heller.

Svar på frågan om önskemål

Objektet i mitten som är formad som en sko är det område som vi nyttjar som "skolskog". De två andra är inte längre aktuella. Det som har varit ett stort problem för oss är att det har förstörts en massa för oss i skolskogen. Någon/några har eldat och förstört våra sågbockar, det har skräpats ner och sett riktigt tråkigt ut.

Skolskogar och avtal

Nedan följer en sammanställning av vilka skolor som uppgett sig ha skolskog och vilka som enligt Stadsledningskontoret, Mark- och exploatering har avtal (inkl avtalsnummer).

Skola	Uppger sig ha skolskog	Har avtal
Backens skola F-6		KS2014/752
Berghemsskolan F-6		
Botsmarks skola F-3		
Brännlands skola F-3		
Bräntbergsskolan 7-9		
Bullmarks skola F-6		
Böleängsskolan F-6		Annan markägare
Carlshöjdsskolan F-9		KS2014/693
Ersdungens skola F-6		KS2014/627
Ersmarks skola F-5		
Ersängsskolan F-9		
Flurkmarks skola F-6		
Grisbacka skola F-6		
Grubbeskolan 7-9		
Hagaskolan F-9		KS2014/603
Hedlundaskolan F-6		
Hissjö skola F-6		
Hörnefors Centralskola F-9		KS2014/579
Innertavle skola F-5		KS2014/664
Kasamarks skola F-6		
Linblommans skola F-6		KS2014/894
Linneaskolan 7-9		KS2014/819
Maja beskowskolan 7-9		
Mariebergsskolan F-6		KS2014/612
Mariehemsskolan F-6		KS2014/608
Obbola skola		
Röbäcks skola F-6		
Rödåsel skola F-5		
Rödängsskolan F-3		KS2014/593
Sandalidens skola F-3		
Sjöfruskolan F-9		
Skärgårdsskolan F-3		
Sofiehemsskolan F-5		
Storsjöskolan		
Stöcke skola F-6		KS2014/892
Stöcksjö skola F-6		Annan markägare
Sävar skola F-9		Annan markägare
Södra Ålidhemsskolan		(KS2014/666)
Sörfors skola F-5		
Sörmjöle skola F-6		
Tavelsjö skola F-6		KS2014/711
Tegs Centralskola 7-9		
Tomtebogårds skola F-3		KS2014/665
Täfteå skola F-6		
Västangårds skola		KS2014/613
Östermalmsskolan F-6		
Östra Ersbodaskolan F-3		KS2014/716
Östtegs skola F-6		
Överboda skola F-2		KS2014/658

Underlag för dialog kring planering, utformning och underhåll av skolskogar

I åtgärdsprogrammet för de lokala miljömålen är en av åtgärderna att "Ta fram riktlinjer för vad en skolskog ska innehålla". Som underlag för framtagande av sådana riktlinjer har studier gjorts av andra kommuners och organisationers erfarenheter och arbeten med skolskogar. Ett antal innehållsområden som ofta lyfts fram har utgjort underlag för fördjupad sökning. Exempel på sådana områden är tillgänglighet, förvaltning, avtal, planarbete och utformning. Det underlag som hittats har sammanfattats och redovisas nedan tillsammans med exempel från olika kommuner och organisationer.

Lgr22

I den nya läroplanen Lgr22 är det tydligt att skolan måste ha tillgång till naturmiljöer för elever i olika åldrar om man skall kunna arbeta utifrån dess mål. Se bilaga 1.

Värmdö kommun: Att vistas i naturen som en del av lärande och undervisning ligger i förskolans och skolans uppdrag. Förskolan ska bland annat stimulera intresset och nyfikenheten för naturvetenskap bland annat genom utevistelse. Skolan ska bland annat arbeta för en förståelse för en social, ekonomisk och ekologiskt hållbar utveckling. Undervisningen ska ge eleverna möjligheter att vistas i naturen för att bland annat förstå samspelet mellan natur och människa, de ekosystemflöden som finns samt skapa en förståelse för naturens värde.

Syfte med skolskogen

Skogen i skolan: Målet med en skolskog är att den ska uppfylla följande syften:

- Bidra till ökad måluppfyllelse av läroplanens mål inom alla ämnen.

- Bidra till ökade kunskaper om ur alla aspekter hållbart brukade skogar, deras ekosystemtjänster och roll i samhället.

Naturskyddsföreningen: Det är viktigt att pedagoger och skolläda, tillsammans med andra berörda – engagerade föräldrar, föreningar, naturskola – formulerar mål och syfte med skolskogen och hur man vill använda den i undervisningen."

Värmdö kommun: Syftet med skolskogar är att förenkla genomförandet av natur- och utomhuspedagogik.

Tillgänglighet

En skolskog skall vara tillgänglig och ligga på ett sådant avstånd att eleverna kan ta sig dit och tillbaka och ändå ha tid att genomföra aktiviteter/lektioner på platsen. Barn i olika åldrar tar sig olika långt och upplever landskapet/naturen i olika perspektiv så därför kan det vara av värde att ha skolskogar av olika karaktär på olika avstånd från skolan. Barns olika förut-

sättningar kan också vara skäl till att ha varierande avstånd. Olika årstider påverkar tillgängligheten och snöröjning eller uppkörning av skoterspår kan behövas för att göra skogen tillgänglig under delar av året.

Miljö

Folkhälsomyndigheten tillsammans med **Naturvårdsverket**, **Skogsstyrelsen** och **Boverket** lyfter fram värdet av att naturmiljöer är inspirerande/attraktiva och **Naturskyddsföreningen m.fl** menar att en skolskog skall vara omväxlande med varierad växtlighet. En inspirerande miljö blir oftare använd och varierade naturtyper öppnar upp för fler pedagogiska möjligheter. Skolskogen kan också vara en samlingsplats för vidare färder i det omgivande landskapet ifall den kringliggande naturen är inspirerande och användbar.

Säkerhet

Både naturplatsen och vägarna mellan skolan och skolskogen bör väljas utifrån en säkerhetsaspekt. Naturplatsen kan frigöras från farliga inslag som större, döda, snart fallande träd och farligheter som djupt

vatten och hög fallhöjd bör hanteras på ett säkert sätt. Trafik vid promenader till och från skolskogen är också ett riskinslag som måste hanteras säkert.

I skolskogen är det viktigt att ha en förberedelse för olyckor, till exempel tillgång till första hjälpen och en plan för agerande då hjälp behöver påkallas.

Storlek och placering

Skolskogen skall vara tillräckligt stor för att rymma undervisning med en skolklass. Den bör vara placerad så att det är enkelt att nå kringliggande naturmiljöer. Yngre barn orkar inte gå lika långt som äldre och en möjlighet är då att ha olika skolskogar för olika åldrar. För att skogen skall vara attraktiv så bör den också vara så pass stor att den inte påverkas av kringliggande, mer exploaterade miljöer. Skolskogar på längre avstånd förutsätter transporter vilket ofta innebär hinder för användande.

Planering och Långsiktighet

Alla grundskolor behöver tillgång till varierade naturmiljöer för att kunna arbeta

utifrån läroplanens mål och därför är det viktigt att tillgången säkras i ett långsiktigt perspektiv. Kommunens grönplanering kan vara en möjlighet att på ett sådant sätt skapa rätt förutsättningar för undervisning. Det förutsätter att pedagogiska naturmiljöer prioriteras i planeringsarbetet och skyddas för ett kontinuerligt och långsiktigt hållbart nyttjande.

Boverket: Det är viktigt att tidigt i planeringen av stadsdelar och kvarter ta höjd för det framtida behovet av skolor och förskolor med tillhörande gårdar och avsätta tillräckliga ytor för verksamheten. Det är önskvärt att lokalisera skolor och förskolor nära parker och naturmark som kan komplettera dem med kvaliteter som inte behöver eller ryms på den egna gården.

<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/temadelar-detaljplan/barn-och-ungas-utemiljoer/friyta-med-kvalitet/>

Mölnalds grönplan:

Alla låg- och mellanstadieskolor i Mölnald ska ha tillgång till en skolskog som går att nå från skolan på ett trafiksäkert sätt.

Vid planering av nya skolor är det viktigt att tidigt ha med tillgången till skolskog då det kan behöva iordningställa säkra gångvägar eller nya entréer för att skolskogen ska gå att använda på ett ändamålsenligt sätt.

Avtal

Ett långsiktigt avtal med markägaren är viktigt för kontinuitet och för att kunna skapa hemkänsla/trygghet på naturplatsen. I avtalet bör också framgå rättigheter utöver allemansrätten, överenskommelse om underhåll, slitage etc.

Skogen i skolan: I avtalet med markägaren kan också skrivas in att skolan får tillstånd att göra lite mer än vad allemansrätten tillåter, till exempel anlägga en eldplats, bygga vindskydd eller kanske fälla några träd.

Naturskyddsföreningen: Överenskommelsen med markägaren bör innehålla hur era kontakter ska fungera och vad som gäller om ni vill ordna en samlingsplats med stockar att sitta på, en eldplats, sätta upp skyltar, holkar eller bygga ett vindskydd.

Jönköpings kommun: I en skolskog har man rätt att till exempel

- ordna eldplatser och samlingsplatser
- sätta upp fågelholkar och fasta skyltar, till exempel för att markera stigar
- bygga vindskydd och andra enklare anordningar av naturmaterial, till exempel kojor
- fälla enstaka träd upp till 5 centimeter i diameter på stubben, till exempel hugga julgran till skolan
- plantera träd och buskar eller göra mindre odlingar

Skötsel / underhåll

Skolskogen behöver underhållas för att långsiktigt bevara de pedagogiska kvaliteterna som behövs i undervisningen, exempelvis en varierad natur, säkerhet, begränsat slitage, artrikedomen etcetera. Skolskogen behöver också skyddas mot exploatering och avverkning.

Naturskyddsföreningen: Om skolan vill utveckla sin pedagogik och band till skogen är det viktigt att ta reda på markägarens planer för skötsel och användning.

Skogen i skolan: Skogsskötseln anpassas helt till skolans/förskolans nyttjande. Det är lämpligt att i dialog med skolan/förskolan komma fram till en lämplig plan för skötseln, som bör bevara och utveckla skogskänsla, framkomlighet och öppenhet. Men kanske även tätare partier som är spännande för de minsta barnen.

Samlingsplats

I varje skolskog behövs en samlingsplats där pedagogerna kan samla eleverna och prata i normal samtalston. Platsen kan vara utformad på olika sätt beroende på vilken typ av aktivitet som skall genomföras, till exempel om man gör ett tillfälligt stopp inför vidare färd i landskapet, samlas inför lekaktiviteter, tillagar lunch eller genomför lektioner. Vid återkommande besök används samlingsplatsen för att skapa rutiner som eleverna lär sig och som underlättar för både lärare och elever. Då skapas också en trygghet på platsen.

Klassrum, toalett, förråd med mera (faciliteter)

Ett uteklassrum kan se ut på många olika sätt. Det kan vara med eller utan tak. Kanske vindskyddat ifall det behövs. Sittplatser kan vara i ring eller i så kallad biosittning. Om platsen används ofta så kan det vara värdefullt med ett förråd för material som verktyg, sittunderlag, köksutrustning etc. Det kan vara allt från en stadig, förankrad och låsbar låda till en mindre byggnad. Ett dass underlättar användandet av skolskogen om den ligger på avstånd från skolan eller om skogen används under längre lektionspass.

Byggnationer av olika slag lockar ofta besökare utanför skoltid och kan därför kräva tillsyn och planering för att stå emot slitage eller vandalisering. Samtidigt så kan en naturplats med bekvämligheter locka

till ett ökat friluftsliv, något som tillför kommunen stora värden.

Elevers delaktighet och inflytande

Vid planering och skapande av såväl skolgårdar som skolskogar så är elevernas delaktighet och inflytande viktigt. Utrymme för elevernas medskapande bör därför beredas redan i ett planeringsskede. Delaktigheten sker på olika sätt för olika åldersgrupper.

Barnkonventionen (1989) lag från 1 januari 2020, Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

Boverket vägledning "Gör plats för barn och unga" (en vägledning för planering, utformning, skötsel och förvaltning av barns och ungas utemiljö- med särskilt fokus på förskolegårdar och skolgårdar): Alla barn är kompetenta på att vara barn och behöver få berätta om sina erfarenheter på sitt sätt. De är experter på sin egen miljö. Det är lämpligt att vuxna anpassar planeringsprocessen så att det är möjligt att lyfta fram och ta vara på barns och ungas kunskap.

Läroplan för grundskolan Lgr22: De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Definition

För- och grundskolans ledningsgrupp har ställt sig bakom följande definition av en skolskog:

”En skolskog är ett attraktivt, geografiskt avgränsat, pedagogiskt naturområde, med möjlighet till samlingsplats för en skolklass. Tillgängligt för förskolan/skolan med avtalad rätt att använda området långsiktigt för undervisning/utevistelse.”

Definitionen har tagits fram i samråd med Naturskolan och den bygger på erfarenheter från andra kommuners och organisationers användande av skolskogar.

Skogen i skolan: En skolskog är ett avgränsat område som efter överenskommelse med markägaren disponeras av skolan för lektioner och utevistelser.

Naturskyddsföreningen

Allra helst ska en skolskog vara omväxlande och innehålla många olika typer av naturmiljöer. Bra är också att skogen ligger nära skolan. Här är några tips på olika värden som är bra i en skolskog:

- Flera sorters träd i olika åldrar
- Liggande stammar, döda grenar och pinnar
- Vatten, en bäck, våtmark eller bit av en strand
- Träd som det går bra att klättra i
- Kuperad mark med utkiksplatser
- Gläntor, öppna ytor som ljusare ”rum” i skogen
- Stigar och tydliga orienteringspunkter som stora stenar, branter
- Varierad växtlighet

Jönköping

En skolskog är en plats som en skola eller förskola kan använda för utomhuspedagogik eller för att bara vara ute.

Göteborgs stad

En skolskog är ett naturområde nära skolan eller förskolan dit man kan förlägga undervisning, lek eller fri tid.

Sammanfattning och fortsatt arbete

Innehållet i denna rapport utgör ett underlag för fortsatt arbete med att genomföra det lokala miljömålet: ”Senast 2025 har alla grundskolor tillgång till skolskog och odlingsmöjligheter”. Följande arbete är genomfört och redovisat:

- En definition av ”skolskog” är fastställd och beslutad av grundskolans ledningsgrupp.
- En inventering av befintliga naturområden och skolskogar som används av de 49 grundskolorna är gjord.
- En inventering av befintliga avtal med markägare är gjord.
- En inventering av var skolorna vill ha sin skolskog är gjord och önskemål om vilka funktioner som skolorna vill kunna använda sin skolskog till är inhämtade.
- De naturplatser som i dag nyttjas av skolorna finns markerade på en [kartapplikation](#)

Fortsatt arbete

I det fortsatta arbetet med att ge alla skolor tillgång till skolskogar ingår att gå igenom underlaget skola för skola och säkerställa skrivna avtal och underhåll utifrån skolornas behov.

- Berörda verksamheter behöver föra en dialog om hur skolskogarna skall hanteras utifrån underhåll, utveckling, tillgänglighet, säkerhet etc.
- En kontaktperson behöver utses som skolorna enkelt kan ta kontakt med kring frågor som rör deras skolskog.
- Skolskogarna behöver ses över och det kan finnas behov av att skapa samlingsplatser med t.ex. sittplatser vilket kan komma att kräva vissa investeringar.
- När avtal och underhåll finns för alla skolor och vi uppnått miljömålet för 2025 ställer Naturskolan om till att stötta skolorna med deras verksamhet i skolskogarna.
- Samhällsplanerare (fysisk planering) behöver vara delaktiga för att säkerställa att naturområden och skolskogar finns tillgängliga för framtida skolverksamhet utifrån de lokala miljömålen och skollagens/läroplanens skrivningar.

BILAGA 1

Utdrag ur Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet Lgr22

Delar av läroplanen för grundskolan har ett innehåll som förutsätter tillgång till naturområden. Här presenteras ett urval från sökningen på "natur", "utomhus" etc. i Lgr22. Tre punkter ersätter borttagen text.

Förskoleklassen

- Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom ... vistelse i olika naturmiljöer.
- Genom undervisningen i förskoleklassen ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att utforska ... företeelser och samband i natur...

Centralt innehåll

- Olika sätt att utforska företeelser och samband i natur... till exempel genom observationer...
- Fysiska aktiviteter ... utomhus under olika årstider och i olika väder.
- Säkerhet och hänsyn till miljö och andra människor vid vistelse i olika naturmiljöer.

Fritidshemmet

- Vidare ska undervisningen bidra till att utveckla elevernas intresse för och kunskaper om natur... genom att ge dem möjligheter att utforska...
- Genom att eleverna får vistas i natur ...

ska undervisningen också stärka deras möjligheter att ta del av ett aktivt ... friluftsliv i närmiljön.

- Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom ... vistelse i olika naturmiljöer
- Genom undervisningen i fritidshemmet ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att utforska och beskriva företeelser och samband i natur... samt röra sig allsidigt i olika miljöer ...

Centralt innehåll

- Olika sätt att utforska företeelser och samband i natur... till exempel genom ... studiebesök ...
- ... aktiviteter ... utomhus under olika årstider och i olika väder.
- Utevistelse under olika årstider, samt närmiljöns möjligheter till vistelse i naturen och på andra platser för ... naturupplevelser.
- Säkerhet och hänsyn till miljö och andra människor vid vistelse i olika naturmiljöer

Idrott och hälsa

- Positiva upplevelser av ... friluftsliv under uppväxtåren har stor betydelse för om vi blir fysiskt aktiva genom livet.
- Undervisningen i ämnet idrott och häl-

- sa ska syfta till att eleverna utvecklar ... intresse för att ... vistas i naturen
- Eleverna ska genom undervisningen ges möjlighet att utveckla förmåga att vistas utomhus och i naturen under olika årstider samt utveckla förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv.
- Undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att genomföra och anpassa aktiviteter inom friluftsliv och utevistelse efter olika förhållanden och miljöer,
- Undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att agera säkert och förebygga risker i samband med rörelse, friluftsliv och utevistelser ...

Centralt innehåll

- Åk 1-3
- Att orientera sig i närmiljön ...
- Lekar och andra enkla rörelseaktiviteter... utomhus.
- Utforskande av möjligheter till och genomförande av vistelse... i natur- och utemiljö.

Åk 4-6

- Friluftsliv och utevistelse
- Att orientera sig i den närliggande natur- och utemiljön ...
- Utforskande av möjligheter till och genomförande av friluftaktiviteter... i skiftande natur- och utemiljöer under olika årstider.
- ... rörelseaktiviteter ... utomhus.

Åk 7-9

- ... rörelseaktiviteter ... utomhus.

- Friluftsliv och utevistelse
- Planering och genomförande av friluftaktiviteter i skilda miljöer under olika årstider.
- Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten och dess tillämpning i praktiken.

Biologi

Centralt innehåll

Åk 1-3

- Året runt i naturen
- Enkla fältstudier, observationer ...

Åk 4-6

- Fältstudier

Åk 7-9

- Fältstudier

Fysik

Centralt innehåll

Åk 1-3

- Året runt i naturen
- Enkla fältstudier, observationer ...

Kemi

Centralt innehåll

Åk 1-3

- Året runt i naturen
- Enkla fältstudier, observationer

Geografi

Åk 4-6

- Fältstudier för att undersöka natur- och kulturlandskap.

Åk 7-9

- Beskrivningar och analyser av platser och regioner med hjälp av ..., fältstudier ...

BILAGA 2

Befintliga avtal

Följande lista visar de avtal som enligt kommunens egna noteringar finns med enskilda skolor kring användande av naturområden som skolskog. Flera av dessa avtal är förmodligen av äldre datum och aktualiteten är inte kontrollerad.

Skola	Ärende
Backenskolans	KS2014/752 ✓
Förskolan Bergatrollet	KS2014/591 ✓
Förskolan Blåkulla	KS2014/592 ✓
Bräntbergsskolan	
Böleängsskolan	Annan fastighetsägare
Carlhöjdsskolan	KS2014/693 ✓
Carlkyrkan EFS scoutkår	KS2014/818 ✓
Ersdungens skola	KS2014/627 ✓
Ersmarksskolan	Utgår pga den ej nyttjas 2014 <i>Se mailkonversation</i>
Hagaskolan	KS2014/623 ✓ 603
Hörnefors centralskola	KS2014/579 ✓
Innertavle skola	KS2014/664 ✓
Kolbäcksskolan	Uppsagd pga planlagt område 2014
Linblomman	KS2014/894 ✓
Linnéaskolan	KS2014/819 ✓
Mariehemsskolan	KS2014/608 ✓
Mariebergsskolan	KS2014/612 ✓
Umeå Montessoriskola	KS2014/659 ✓
Obbolaskolan	
Förskolan Paletten	KS2014/747 <i>Uppsagd 2017-07-25</i>
Prolympia Umeå	KS2014/893 ✓

Rödängsskolan	KS2014/593 ✓
Stöcke skola	KS2014/892 ✓
Stöcksjö skola	Annan fastighetsägare
Tavelsjö skola	KS2014/711 ✓
Tomtebodgård	KS2014/665 ✓
Västangård skola	KS2014/613 ✓
Västtegsskolan	Annan fastighetsägare
Älidhemsskolan	KS2014/666 ✓
Östra Ersbodaskolan	KS2014/716 ✓
Överboda skola	KS2014/658 ✓

Skolskogar i Umeå

Inventering av skolskogar och naturområden som används av grundskolor i Umeå kommun, definition av skolskogar samt underlag för dialog kring planering, utformning och underhåll.

Umeå kommun 2024-02-05